

**Datu valsts inspekcijas
2013.gada
publiskais pārskats**

Rīga

2014.gada 2.jūnijs

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

SATURS

Datu valsts inspekcijas direktores Signes Plūmiņas ziņojums	3.lp.
I PAMATINFORMĀCIJA	6.lp.
1.1. Juridiskais statuss, darbības virzieni un mērķi	6.lp.
1.2. Pārskata gada galvenie uzdevumi un prioritātes:	8.lp.
1.2.1. Dalība diskusijās par Eiropas Komisijas iniciēto reformu personas datu aizsardzības jomā	8.lp.
1.2.2. Baltijas valstu datu aizsardzības institūciju 2.ikgadējās sanāksmes organizēšana un vienotas pārbaudes veikšana	9.lp.
1.2.3. Rekomendāciju izstrāde	10.lp.
II FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI	12.lp.
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2013.gadā	12.lp.
2.2. Budžeta programmas efektivitātes izvērtējums	13.lp.
2.3. DVI sniegtie maksas pakalpojumi	14.lp.
2.4. Vadības un darbības uzlabošanas sistēmas	16.lp.
III PERSONĀLS	17.lp.
IV KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	20.lp.
4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi	20.lp.
4.2. Personas datu apstrādes reģistrācija	21.lp.
4.3. Personas datu aizsardzības speciālistu reģistrēšana	24.lp.
4.4. Atzinumi un skaidrojumi	25.lp.
V DVI PRIORITĀTES 2014.GADAM	29.lp.

Ikvienai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību.

Personas dati ir jāapstrādā godprātīgi, noteiktiem mērķiem un ar attiecīgās personas piekrišanu vai ar citu likumīgu pamatojumu, kas paredzēts tiesību aktos.

Ikvienam ir pieejas tiesības datiem, kas par viņu savākti, un tiesības ieviest labojumus šajos datos.

(Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8.pants)

Lai gan privātās dzīves aizsardzība, it īpaši, no valsts iejaukšanās tajā, starptautiskajā līmenī stiprināta jau 1948.gadā, kad pirmajā starptautiskajā juridiskajā instrumentā – Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo cilvēktiesību deklarācijas 12.pantā, tika noteiktas tiesības uz aizsardzību pret iejaukšanos privātajā un ģimenes dzīvē, risinājumi, kā šo principu efektīvi nodrošināt praksē, tiek meklēti vēl joprojām. Tas redzams arī 2013.gadā, kas personas datu aizsardzības jomā bija ļoti spraigs, tajā skaitā ņemot vērā tā saucamo „Snoudena lietu”. Kā norādījis Eiropas datu aizsardzības uzraugs P.Hastinks – „Snoudena lieta bija kā trauksmes zvans. Tā mums atklāja ne tikai izlūkdienestu liela mēroga spiegošanu, bet arī digitālās vides ēnas puses, kas ietver ierīces ko lietojam ikdienā – tālruņus, viedtālruņus un planšetdatorus. Tas bija sāpīgs atklājums, jo tas tieši skar mūs un mūsu paradumus.”¹ Eiropas Savienības ietvaros turpinās diskusijas par personas datu aizsardzības reformu, kas paredzētu lielāku uzraudzību par pārziņu veikto personas datu apstrādi un garantētu lielākas tiesības uz savu personas datu aizsardzību datu subjektiem.

Privātuma un personas datu aizsardzības jautājumi ir ieņēmuši stabilu pozīciju sabiedrības darba kārtībā gan nacionālajā, gan starptautiskajā līmenī. Informāciju tehnoloģiju attīstība sekmējusi digitālās vides un digitālās personības attīstību. Ar katru gadu palielinās tādu aktivitāšu skaits, kuras varam veikt digitālajā vidē, tas attiecīgi palielina personas datu apstrādes apjomus. Ņemot vērā minēto, indivīdam aizvien grūtāk nodrošināt kontroli pār saviem personas datiem – kurš tos izmanto, kurā brīdī un kādam mērķim? Tādēļ pārziņiem ir

¹ Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājs: "Interneta uzņēmumiem būs jāpielāgojas". 28.01.2014. Skatīt <http://www.europarl.europa.eu/news/lv/news-room/content/20140127STO33808/html/Eiropas-Datu-aizsardz%C4%ABbas-uzraudz%C4%ABt%C4%81js-Interneta-uz%C5%86%C4%93mumiem-b%C5%ABs-j%C4%81piel%C4%81gojas>.

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

jānodrošina savlaicīga informācijas sniegšana (pirms veiktās personas datu apstrādes) un tai ir jābūt datu subjektam saprotamai.

Personas datu apstrādes un aizsardzības jautājums kļūst aizvien aktuālāks ne tikai datu subjektiem, bet arī pārziņiem, jo datu aizsardzības jautājums saistīts ar indivīdu drošību un dzīves kvalitāti. Lai gan šis jautājums rada bažas daudziem, ikdienā ikviens no mums varētu būt piesardzīgāks attiecībā uz savu datu apstrādi un aizsardzību, īpaši gadījumos, kad bezrūpīgi lejuplādējam dažādas aplikācijas savās mobilajās informāciju tehnoloģiju ierīcēs. Šim jautājumam uzmanība tika pievērsta arī Eiropas Datu aizsardzības uzraudzības institūciju Pavasara konferencē, kur tika panākta vienošanās akcentēt personas datu aizsardzības problēmjautājumus mobilo ierīču aplikāciju kontekstā no personas datu aizsardzības viedokļa.

Personas datu aizsardzību mūsdienu informācijas tehnoloģiju un interneta attīstības laikmetā ir nodrošināma tikai tad, ja katrs no mums kritiskāk izvērtēs savas darbības, kas ietver personas datu apstrādi, kā arī sadarbosies ar pārziņi un personas datu aizsardzības uzraudzības institūciju, lai novērstu personas datu aizsardzības pārkāpumus un to iespējamās sekas. Turklāt šādai sadarbībai jānorisinās starptautiskā mērogā, jo datu apstrāde nav ierobežota vienas valsts teritorijā.

Izvērtējot Datu valsts inspekcijas izskatāmo jautājumu loku, secināms, ka palielinās sabiedrības izpratne par fizisko personu datu aizsardzības lomu viņu ikdienas dzīvē. Datu subjekti ir aktīvi, pieprasot informāciju no pārziņiem par viņu veikto personas datu apstrādi, kā arī informējot Datu valsts inspekciju par iespējamajiem personas datu apstrādes un aizsardzības pārkāpumiem. Ikviens gadījums, kad ir izdevies novērst personas datu aizsardzības pārkāpumu, atrisinot konkrētā indivīda problēmsituāciju un konstatēt, ka personas datu apstrādes pārzinis ne tikai novērš personas datu aizsardzības pārkāpumus, bet arī izvērtē privātuma aspektus turpmākajā darbībā, uzskatāms par būtisku ieguvumu sabiedrībai. Jo pārziņi atbildīgāk un godprātīgāk veic personas datu apstrādi, jo lielāka ir datu subjektu uzticēšanās konkrētajam pārzinim un arī viņa sniegtajam pakalpojumam vai piedāvātajai precei.

Vēlos iepazīstināt ar Datu valsts inspekcijas sagatavoto 2013.gada publisko pārskatu, un atkārtoti atgādināt - esiet gatavi aizsargāt savus personas datus un pārdomājiet, pirms Jūs tos izpaužat kādam citam.

Vēlos arī pateikties ikvienam, kurš velta savu laiku un papildina savas zināšanas par personas datu aizsardzības jautājumiem, tai skaitā iepazīstoties ar informāciju, kas ir iekļauta šajā gada pārskatā, un kurš uzdrošinās īstenot savas datu subjekta tiesības. Pateicība arī visiem tiem pārziņiem, kuri neskatoties uz dažādiem personas datu apstrādes un aizsardzības izaicinājumiem, turpina godprātīgi īstenot personas

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

datu apstrādi kā personas datu pārzinis. Šāda rīcība kopumā
sekmē personas datu aizsardzību Latvijā.

Signe Plūmiņa

*Datu valsts inspekcijas
direktore*

0010 110010 0011101111 11000010100 11010011
110111010101000101010100011100110101
0011100010010100100101001001001001
00111110000011000110011000010
01011100101010100101000101001
0001110110110110001100110
0011010111011110
101101110010
0111011110
0011101
011110
101
001
11
0
1

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

I PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Juridiskais statuss, darbības virzieni un mērķi

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 29.pantu, Datu valsts inspekcija (turpmāk – DVI) ir Tieslietu ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas darbojas neatkarīgi un patstāvīgi, izpildot normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus saskaņā ar likumu.

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma Pārejas noteikumu 1.punktu, DVI uzsāka savu darbu 2001.gada 1.janvārī.2013.gada 10.decembrī tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 1415 „Datu valsts inspekcijas nolikums”.

DVI direktore kopš 2001.gada ir Signe Plūmiņa, 2013.gadā piedalījusies Fizisko personu datu aizsardzības likuma grozījumu izstrādē, kā arī piedalījās diskusijās Eiropas Savienības un nacionālajā līmenī par reformu personas datu aizsardzības jomā, tai skaitā izvērtējot nepieciešamību pilnveidot normatīvos aktus.

DVI veic personu datu aizsardzības uzraudzību saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumu, kā arī veic uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditāciju un uzraudzību saskaņā ar Elektronisko dokumentu likumu, uzrauga datu aizsardzību elektronisko sakaru nozarē saskaņā ar Elektronisko sakaru likumu, kā arī uzrauga nevēlama komerciāla paziņojuma sūtīšanas aizlieguma ievērošanu saskaņā ar Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumu un nodrošina Direktīvas 2009/136/EK prasību attiecībā uz personas datu aizsardzības pārkāpumu ziņošanu elektronisko sakaru jomā.

Personas datu aizsardzības pamatprincips ir nodrošināt, ka ikviens indivīds var kontrolēt informāciju par sevi, t.i. kontrolēt jeb zināt, kā citi lieto šo informāciju. Personas datu aizsardzība ir neatņemama informācijas sabiedrības sastāvdaļa, kas sekmē sabiedrības uzticēšanos valsts pārvaldei un līdzdalību lēmumpieņemšanas procesā.

Personas datu aizsardzība Latvijā ir nostiprinājusies kā cilvēktiesību pamatsastāvdaļa, ieviešot specifiskāku regulējumu dažādās personas datu apstrādes jomās, un izveidojot personas datu aizsardzības nodrošināšanai un uzraudzībai efektīvāku regulējumu, kas tiek pilnveidots, ņemot vērā informācijas tehnoloģiju un interneta vides attīstības ietekmi uz personas datu aizsardzību un palielinoties personas datu apstrādei dažādās jomās.

DVI tiesības personas datu aizsardzības jomā, kas noteiktas Fizisko personu datu aizsardzības likuma 29.panta ceturtajā daļā:

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

1) normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā bez maksas saņemt no fiziskajām un juridiskajām personām inspekcijas uzdevumu veikšanai nepieciešamo informāciju;

2) veikt personas datu apstrādes pārbaudi;

3) pieprasīt datu bloķēšanu, kļūdainu vai nelikumīgi iegūtu datu izdzēšanu vai iznīcināšanu, noteikt pastāvīgu vai pagaidu aizliegumu datu apstrādei;

4) iesniegt tiesā prasību par šā likuma pārkāpumiem;

5) anulēt personas datu apstrādes reģistrācijas apliecību, ja, pārbaudot personas datu apstrādi, konstatēti pārkāpumi;

6) likumā noteiktajā kārtībā uzlikt administratīvos sodus par pārkāpumiem personas datu apstrādē;

7) veikt pārbaudi, lai noteiktu personas datu apstrādes atbilstību normatīvo aktu prasībām gadījumos, kad pārzinim ar likumu aizliegts sniegt datu subjektam informāciju un saņemt attiecīgu iesniegumu no datu subjekta.

DVI nodrošina arī Šengenas informācijas sistēmas darbības likumā paredzēto personas datu apstrādes uzraudzību un pārstāv Latvijas Republiku Apvienotajā Šengenas informācijas sistēmas uzraudzības institūcijā, Apvienotajā Eiropola uzraudzības institūcijā, Eiropola Apelācijas komitejā un Apvienotajā Muitas informācijas sistēmas uzraudzības institūcijā (arī nodrošināja pārbažu veikšanu nacionālajā līmenī attiecībā uz iepriekš norādītajām informācijas sistēmām), kā arī Direktīvas 95/46/EK 29.panta darba grupā un Eiropas Padomes Konvencijas par personas datu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisku apstrādi Konsultatīvajā komitejā, kā arī citos Eiropas Savienības un starptautiskā mēroga personas datu aizsardzības institūciju pasākumos.

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

1.2. Pārskata gada galvenie uzdevumi un prioritātes

DVI izvirzītās darbības prioritātes 2013.gadam:

1) dalība diskusijās par Eiropas Komisijas iniciēto reformu personas datu aizsardzības jomā;

2) Baltijas valstu datu aizsardzības institūciju 2.ikgadējās sanāksmes organizēšana un vienotas pārbaudes veikšana;

3) Rekomendāciju - „Personas datu aizsardzības darba vietās” un „Personas datu apstrādes drošība” izstrāde.

Pārskatā sniegts ieskats par paveikto attiecībā uz 2013.gadā izvirzītajām darbības prioritātēm.

1.2.1. Dalība diskusijās par Eiropas Komisijas iniciēto reformu personas datu aizsardzības jomā

Jau 2012.gada 25.janvārī Eiropas Komisija nāca klajā ar dokumentu paketi, uzsākot visaptverošu Eiropas Savienības datu aizsardzības noteikumu reformu. Personas datu aizsardzības reformas pamatelements ir regulas projekts par personas aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un to brīvu apriti, kas piedāvā modernizēt jau pastāvošos principus, pilnveidojot vienotos datu aizsardzības noteikumus, kas būtu spēkā visā Eiropas Savienības teritorijā. 1995.gadā tika pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti, kas arī šobrīd ir dalībvalstu nacionālajos tiesību aktos iedzīvināts pamata instruments personas datu aizsardzībai. Globalizācijas un jaunu tehnoloģiju attīstības rezultātā radušies arvien jauni aspekti, kuru kontekstā datu aizsardzības regulējums būtu modernizējams. Lai arī turpmāk Eiropas Savienības līmenī garantētu personu tiesības uz augsta līmeņa aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ir pieņemts lēmums šobrīd spēkā esošo regulējumu aktualizēt un modernizēt.

Pamata izmaiņas, kas tiek piedāvātas Eiropas Komisijas priekšlikumā ir administratīvā sloga mazināšana, personas datu apstrādātāju atbildības un pienākumu palielināšana (piemēram, uzņēmēju pienākumu ieviest personas datu aizsardzību informācijas tehnoloģiju un personas datu apstrādes programmatūru izstrādes procesā), personas datu aizsardzības pārkāpuma institūta uzlabošana, sekmēt „tiesības tikt aizmirstam” īstenošanu (t.i. pieprasīt savu personas datu dzēšanu pēc tam, kad to apstrādes mērķis ir sasniegts), tādejādi sekmējot efektīvāku personas datu aizsardzību un veicinot indivīdu uzticēšanos informācijas tehnoloģiju izmantošanai personas datu apstrādes procesā.

Vienlaicīgi līdz ar izmaiņām, nemainīgi paliek līdz šim datu aizsardzības jomā ievērotie pamatprincipi - vienotā tirgus ieviešana un efektīva indivīda pamattiesību, un brīvības

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

ievērošana, kas noteiktas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8.pantā un Līguma par Eiropas Savienības darbību 16.pantā.²

Regulas projekta izstrādes procesā Eiropas Savienības Informācijas apmaiņas un datu aizsardzības jautājumu darba grupā (DAPIX) piedalās Tieslietu ministrijas pārstāvji, savukārt Datu valsts inspekcija sniegusi nepieciešamo atbalstu dažādu regulas normu interpretēšanas kontekstā no praktiskā viedokļa. 2013.gada ietvaros Datu valsts inspekcija, sadarbībā ar Tieslietu ministriju, turpināja iesaistīties Eiropas Savienības datu aizsardzības reformas iniciatīvā.

Par reformas jautājumiem tika arī diskutēts Eiropas Datu aizsardzības dienā, kas jau astoto gadu tiek atzīmēts 28.janvārī visās Eiropas Savienības dalībvalstīs, kā arī ASV un Kanādā, lai sekmētu iedzīvotāju informētību par personas datu aizsardzību. Šajā dienā informatīvs pasākums, kurā tika diskutēts par personas datu aizsardzības jautājumiem, tika organizēts sadarbībā ar Eiropas Komisijas pārstāvniecību Latvijā un Eiropas Parlamenta Informācijas centru.

1.2.2. Baltijas valstu datu aizsardzības institūciju 2.ikgadējās sanāksmes organizēšana un vienotas pārbaudes veikšana

Ņemot vērā Baltijas valstu kopīgo vēsturisko mantojumu un sadarbību šī reģiona ekonomiskās attīstības veicināšanā, jau 2012.gadā tika panākta vienošanās īstenot ciešāku Baltijas valstu sadarbību arī personas datu aizsardzības uzraudzības jomā. Laika posmā no 2013.gada 21.-22.martam Rīgā norisinājās otrā ikgadējā Baltijas valstu personas datu aizsardzības uzraudzības institūciju sanāksme, kuru organizēja Datu valsts inspekcija. Sanāksmes ietvaros tika diskutēts par dažādiem praktiskiem ar personas datu apstrādi un aizsardzību saistītiem jautājumiem, tai skaitā par 2012.gada oktobrī notikušo Šengenas novērtēšanas vizīti un tās rezultātiem visās trīs Baltijas valstīs.

Informācijas apmaiņa par praktisko darba pieredzi ir viens no svarīgākajiem šo ikgadējo sanāksmju aspektiem, lai sekmētu datu aizsardzības prasību harmonizēšanu Baltijas reģionā un Eiropas Savienībā kopumā. Baltijas valstu datu aizsardzības institūcijas pārrunāja arī ES datu aizsardzības reformas īstenošanas praktiskos aspektus un tika nolemts, ka šādā formātā sadarbība tiks turpināta arī nākotnē. Baltijas valstu sadarbību personas datu aizsardzības jomā augsti novērtē Eiropas Savienības institūcijas un tā tiek akcentēta kā pozitīvs piemērs citām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Par šīs sadarbības rezultātiem tiek informēta Direktīvas 95/46/EK 29.panta darba grupa.

2013.gadā tika nolemts īstenot vienotu pārbaudes pasākumu Lietuvā, Igaunijā un Latvijā, lai izvērtētu personas datu

² Papildus informācijai skatīt Eiropas Komisijas mājas lapu - <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/>.

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

apstrādi un aizsardzību attiecībā uz azartspēļu sektoru, ar mērķi sekmēt personas datu aizsardzības atbilstošu nodrošināšanu. Kopumā trijās Baltijas valstīs pārbaudes 2013.gadā tika veiktas 13 kazino.

Jāņem vērā, ka nacionālā līmeņa normatīvie akti katrā no Baltijas valstīm nosaka zināmas prasības personas datu apstrādei un aizsardzībai, tajā skaitā attiecībā uz nepieciešamo videonovērošanu azartspēļu organizēšanas vietās (t.sk. kazino), nodrošinot nepārtrauktu spēles telpu iekšējo un ārējo videonovērošanu. Tādēļ personas datu apstrāde un aizsardzība tika izvērtēta saistībā ar azartspēļu sektoru reglamentējošiem normatīvajiem aktiem un katras valsts fizisko personu datu aizsardzības likumdošanu.

Svarīgākais vienotās pārbaudes secinājums - visos pārbaudes ietvaros pārbaudītajos kazino nepieciešams uzlabot to darbību saistībā ar veikto personas datu apstrādi un aizsardzību, īpašu uzmanību nepieciešams pievērst informācijai, kas tiek pieprasīta no klientiem (apmeklētājiem) un tās glabāšanas termiņiem, personas datu apstrādei videonovērošanas ietvaros (īpaši darbinieku darba kvalitātes izvērtēšanas nolūkā veiktajai, kā arī datu subjektu informēšanai par videonovērošanu). Lietuvā un Latvijā veiktajās pārbaudēs kazino tika konstatēts, ka nepieciešams pilnveidot praksi attiecībā uz tiešo mārketingu, komunicējot ar klientiem, lai nodrošinātu personas datu aizsardzības prasību ieviešanu. Visās trīs Baltijas valstīs viens no lielākajiem problēmjaudājumiem attiecināms uz personas datu glabāšanas termiņiem (gan videonovērošanas ietvaros apstrādātajiem personas datiem, gan kazino apmeklētāju reģistru) un šis jautājums tiks pārrunāts ar atbildīgajām šī sektora uzraudzības institūcijām visās Baltijas valstīs.

1.2.3. Rekomendāciju izstrāde

2013.gadā tika izstrādātas divas rekomendācijas - „Personas datu aizsardzība darba vietās” un „Personas datu apstrādes drošība”. Gan rekomendācija par darba tiesiskajām attiecībām, gan par datu drošību ir ļoti aktuāla, izvērtējot DVI saņemtās iedzīvotāju sūdzības par iespējamajiem pārkāpumiem.

Cilvēkresursi ir ikvienas valsts un arī darba devēja lielākā bagātība, kas ietekmē iespējas sasniegt izvirzītos mērķus gan individuālā, gan nacionālā līmenī. Mūsdienās cilvēkresursu kapitāla attīstību lielā mērā ietekmē informāciju tehnoloģiju un interneta vides attīstība, sekmējot zināšanu sabiedrības attīstības iespējas, uzskatot to par priekšnosacījumu augstai dzīves kvalitātei un labklājībai nākotnē. Cilvēkresursu vadības ietvaros, kā arī darba pienākumu izpildei aizvien biežāk tiek izmantots internets un informāciju tehnoloģijas attiecīgi veicot arī personas datu apstrādi. Izmantojot dažādās informācijas tehnoloģiju un interneta attīstības iespējas, var apstrādāt noteikta apjoma personas

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

0010 110010 0011101111 11000010100 11010011
110111010101000101010100011100110110101
000001001001001100110001001001
0011111000001100011001100100010
010111001010011010011001001001001001
010111001010011010011001001001001001
0011100101001100110011001100110011001
01101110
011110
101
001
11
0
1

datu un tādējādi iespējams ietekmēt personu tiesības uz privātumu.

Ņemot vērā minēto un Datu valsts inspekcijas pieredzi, izskatot dažādus iesniegumus un sūdzības, kā arī individuālos uzdotos jautājumus konsultāciju laikā un informatīvajos semināros, Datu valsts inspekcija ir sagatavojusi rekomendāciju attiecībā uz personas datu apstrādi un to aizsardzību darba vietās ar mērķi motivēt darba devējus pārdomāt dažādus personas datu aizsardzības un datu apstrādes jautājumus, lai kopumā uzlabotu datu aizsardzību darba vietās. Šī rekomendācija ir sagatavota ar mērķi palīdzēt nodrošināt personas datu apstrādes atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam. Rekomendācija sniedz tikai ieskatu svarīgākajos personas datu apstrādes un aizsardzības darbavietās aspektos, un katram darba devējam (pārzinim) ir jāvērtē, kādam mērķim un kādā apjomā veikt personas datu apstrādi, kā arī ir jāizvērtē drošības pasākumi katrā konkrētajā situācijā, lai nodrošinātu personas datu aizsardzību. Rekomendācijas teksts elektroniskā formātā pieejams DVI mājaslapā - <http://www.dvi.gov.lv/lv/jaunumi/publikacijas/>.

Rekomendācija „Personas datu apstrādes drošība” paredzēta nelielām organizācijām un uzņēmumiem kā praktisku padomu kopums informācijas tehnoloģiju (IT) drošības jautājumos no personas datu aizsardzības viedokļa, ar mērķi veicināt izpratni par personas datu drošību un sekmēt atbildību par veikto personas datu apstrādi.

Drošu un likumdošanai atbilstošu IT sistēmu uzturēšana var būt komplicēts uzdevums, kura veikšanai nepieciešams gan laiks, gan līdzekļi, gan arī speciālas zināšanas. Ja IT sistēmās tiek apstrādāti personas dati, tas rada papildu riskus. Lai panāktu, ka datu apstrāde ir droša un uzticama, paaugstinātais riska līmenis ir jāapzinās un jāpielieto tehniski pasākumi atbilstoši normatīvo aktu prasībām, kā arī katras organizācijas iespējām un vajadzībām. Tiem ne vienmēr jābūt dārgiem vai pārlietu sarežģītiem. Daudzus no rekomendācijā minētajiem pasākumiem var ieviest ar nelieliem finanšu ieguldījumiem. Rekomendācijas teksts elektroniskā formātā pieejams DVI mājaslapā - <http://www.dvi.gov.lv/lv/jaunumi/publikacijas/>.

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

II FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2013.gadā

DVI finansējumu veido divi ieņēmumu avoti:

- 1) dotācija no vispārējiem ieņēmumiem;
- 2) maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi.

Kopējais budžeta līdzekļu izlietojums un budžeta izpilde 2013.gadā un salīdzinājums ar iepriekšējo gadu apkopots 1. tabulā.

1.tabula
Programmas 27.00.00 „Datu aizsardzība”
valsts budžeta finansējums
un tā izlietojums 2013.gadā

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde LVL)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā (LVL)	faktiskā izpilde (LVL)
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	258386	282418	279312
1.1.	dotācijas	251090	265317	265007
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	7296	17101	14305
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība			
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi			
2.	Izdevumi (kopā)	251285	287581	280975
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	246533	280826	274220
2.1.1.	kārtējie izdevumi	246533	280826	274220
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un			

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

	sociālie pabalsti			
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība			
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	4752	6755	6755

2.2. Budžeta programmas efektivitātes izvērtējums

Budžeta programmas 27.00.00 „Datu aizsardzība” ietvaros apgūti Ls 280975 jeb 98 % no plānotajiem izdevumiem.

Atbilstoši resursu samazinājumam, 2013.gadā DVI veica budžeta resursu taupības pasākumus, ierobežojot izdevumus tādās izdevumu pozīcijās kā pasts, telefons un citi sakaru pakalpojumi, iestādes administratīvie izdevumi un ar iestādes darbību saistītie izdevumi. 2013.gadā atalgojums darbiniekiem palika 2012.gada apmērā.

Budžeta programmas rezultātīvo rādītāju izpildes apkopojumu skatīt 2.tabulā.

**2.tabula
Budžeta programmas
rezultatīvie rādītāji**

Rezultatīvā rādītāja nosaukums	Plānotā vērtība	Faktiskā izpilde	Paskaidrojums
Reģistrētās personas datu apstrādes	350	532	Faktiski reģistrēto personas datu apstrāžu skaits pārsniedza plānoto reģistrēto personas datu apstrāžu skaitu par 52%, jo spēkā stājās vairāku normatīvo aktu grozījumi, kas paredzēja pārziņa pienākumu veikt un attiecīgi reģistrēt personas datu apstrādi DVI. Palielinājās reģistrēto personas datu apstrāžu

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

			skaitis (īpaši attiecībā uz videonovērošanu un ģimenes ārstu veikto personas datu apstrādi).
Personas datu apstrādes pārbaudes	350	677	Personas datu apstrāžu pārbažu skaits palielinājās, ņemot vērā iedzīvotāju sūdzību skaitu un saņemto personas datu apstrāžu iesniegumu skaitu.
Nodeva par personas datu apstrādes reģistrāciju	12 000	15 351,20	Plānotais nodevas apmērs pārsniedz plānoto, jo palielinājies reģistrēto apstrāžu skaits, izmantojot videonovērošanu.
Piemērotie sodi par personas datu aizsardzības pārkāpumiem	10 500	20476,55	Sodi tika piemēroti par konstatētajiem personas datu aizsardzības pārkāpumiem, kā arī par informācijas nesniegšanu DVI.

Kopumā 2013.gada laikā DVI ir sasniegusi rezultatīvo rādītāju plānoto vērtību.

No valsts budžeta līdzekļiem 2013.gadā pētījumi par DVI kompetencē esošajiem jautājumiem netika veikti.

2.3. DVI sniegtie maksas pakalpojumi

DVI sniedz maksas pakalpojumus saskaņā ar cenrādi, kas apstiprināts ar Ministru kabineta 2013.gada 24.septembra noteikumiem Nr.992 „Datu valsts inspekcijas maksas pakalpojumu cenrādis”.

2013.gadā no maksas pakalpojumiem kopumā saņemtie naudas līdzekļi ir 14 305 Ls apmērā.

Visbiežāk tika izmantoti tādi DVI maksas pakalpojumi kā personas datu apstrādes reģistrācijas pieteikuma aizpildīšana un izdrukāšana, DVI semināri un personas datu aizsardzības speciālista kvalifikācijas pārbaudījuma organizēšana.

Personas datu apstrādes reģistrācijas iesnieguma aizpildīšana un izdrukāšana

DVI konsultē pārziņus par personas datu apstrādes reģistrācijas iesnieguma aizpildīšanu, tiekoties klātienē un

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

2.4. Vadības un darbības uzlabošanas sistēmas

Tieslietu ministrijas Iekšējā audita nodaļa 2013.gadā DVI veica auditu „Budžeta plānošana, plānošanas dokumentu izstrāde un apstiprināšana”.

Tieslietu ministrijas Iekšējā audita nodaļas audita ziņojumā sniegtais viedoklis par DVI budžeta plānošanu, plānošanas dokumentu izstrāde un apstiprināšana liecina, ka DVI ieviestās procedūras nodrošina, ka budžeta plānošana, plānošanas dokumentu izstrādes un apstiprināšanas process ir salīdzināms, savlaicīgs, nozīmīgs un pilnīgs, un sniedz pārliecību, ka iespējamie riski, kas varētu ietekmēt DVI finanšu vadību, tiek vadīti.

Savukārt, saskaņā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmā 2013. - 2015.gadam noteiktajām prasībām, DVI veica regulāru Pretkorupcijas plāna pasākumu ieviešanu un uzraudzību, kas vērsti uz interešu konflikta novēršanu DVI darbinieku darbībā, tai skaitā DVI darbinieks apmeklēja Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja organizēto semināru „Korupcijas novēršana”, kā arī vadīja attiecīgu semināru DVI nodarbinātajiem.

Lai mazinātu administratīvo slogu uzņēmējiem, 2013.gadā tika samazināta DVI sniegto maksas pakalpojumu cena, un, sākot ar 2013.gada 24.septembri, DVI maksas pakalpojumi tiek sniegti saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 24.septembra noteikumiem Nr.992 „Datu valsts inspekcijas maksas pakalpojumu cenrādīs”.

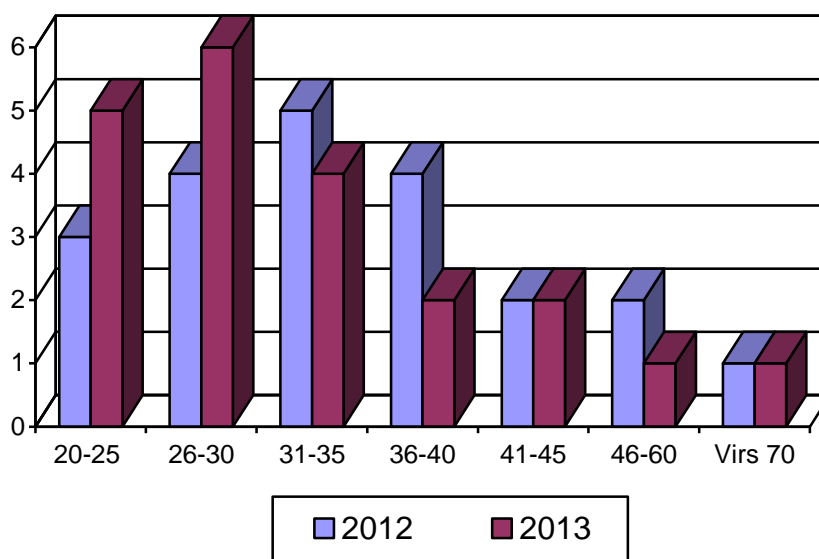
Turklāt iestādes administratīvo resursu mazināšanai sākot ar 2014.gadu netiks izsniegtas personas datu apstrādes reģistrācijas apliecības, jo informācija par to, ka attiecībā uz konkrētu pārzini DVI ir pieņēmusi lēmumu par personas datu apstrādes reģistrāciju, tiek publicēta publiskā Personas datu apstrādes reģistrā, kas ir pieejams DVI interneta mājas lapā - <http://www.dvi.gov.lv/registri/pdas/>. Tiesību subjektu (pārziņa) tiesisko statusu nosaka DVI izdotais lēmums par personas datu apstrādes reģistrēšanu, nevis personas datu apstrādes reģistrācijas apliecība (līdz ar to reģistrācijas apliecības izsniegšanai nav juridiskās nozīmes), tādēļ 2013.gadā DVI izstrādāja grozījumu projektu Fizisko personu datu aizsardzības likumā, kas paredz atteikšanos no personas datu apstrādes reģistrācijas apliecībām 2014.gadā.

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

III Personāls

2013.gadā netika veiktas nedz strukturālās reformas, nedz iekšējās reorganizācijas, saglabājot 19 amata vietas. Pārskata periodā iestādē bija nodarbināti vidēji 17 darbinieki, no tiem vidēji 14 sievietes un 3 vīrieši. Personāla vidējais vecums 2013.gadā bija 34 gadi. 2013.gadā DVI strādāja darbinieki vecumā amplitūdā no 21 līdz 72 gadiem.

DVI darbinieku skaits sadalījumā pa vecuma grupām

DVI darbinieku izglītības līmeņu sadalījums 2013.gadā:

- 1) vienam darbiniekam - vidējā izglītība;
- 2) vienam darbiniekam - nepabeigta augstākā izglītība;
- 3) 15 darbiniekiem ir augstākā izglītība;
- 4) 5 darbiniekiem ir iegūts maģistra grāds.

2013.gadā DVI personāla mainība salīdzinot 2012.gadu nav samazinājusī, bet ir palikusi nemainīga. 2013.gadā darbu pārtrauca 6 darbinieki un pieņemti tika 5 darbinieki.

DVI darbinieku kapacitātes celšanai tika organizēti iekšējie semināri par dažādiem datu aizsardzības jautājumiem, kā arī 2013.gada ietvaros DVI darbinieki apmeklēja dažādus seminārus un kursus. Tika apmeklēti šādi Valsts administrācijas skolas semināri:

- No speciālista par vadītāju;
- Darba likuma un atlīdzības likuma savstarpējā interpretācija un praktiskā piemērošana;
- Autotransporta lietošanas iestādē un valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībā;
- Personas datu tiesiskā aizsardzība;
- Stress un profesionālā izdegšana.

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

Tika apmeklēts Rīgas Starptautiskās ekonomiskās un biznesa administrācijas augstskolas rīkotais seminārs personālvadības jomā, kurā tika apspriesti aktuālie jautājumi par pretendentu atlases procesu, kā arī Microsoft Latvia rīkotais seminārs „Attālināts darbs: Par un Pret”.

Ņemot vērā, ka saskaņā ar DVI darba vides risku izvērtējumu, kā viens no psiholoģiskajiem un emocionālajiem faktoriem, ar ko savā darbā saskaras DVI nodarbinātie, ir emocionālā vardarbība. Tāpēc, lai mazinātu emocionālās vardarbības iestāšanās iespējamību un uzlabotu DVI nodarbināto saziņas ar klientiem kvalitāti, tika apmeklēts SIA „Triviums” rīkotais seminārs par neverbālo komunikāciju sarežģītās situācijās. Kā arī tika rīkots iekšējais seminārs par komunikāciju sarežģītās situācijās visiem DVI darbiniekiem, kuri nodrošina klientu apkalpošanu.

Drošības daļas darbinieks apmeklēja Microsoft Latvia rīkoto tehniski izglītojošo konferenci „TechDay 2013”, kurā tika diskutēts par jaunumiem un aktualitātēm IT drošības un pārvaldības jomā. Savukārt Pirmās uzraudzības daļas darbinieki apmeklēja SIA „Funditus” rīkotos seminārus par juridiskiem jautājumiem „Aktuāli administratīvā procesa jautājumi”, „Administratīvo tiesību pamatjautājumi” un „Personas datu apstrādes praktiskā realizācija”. Par grāmatvedību atbildīgais darbinieks un par personāla atbildīgais darbinieks apmeklēja SIA „FMS” rīkotos seminārus „Izmaiņas Horizon, pārejot uz eiro”. Par iepirkumiem atbildīgais darbinieks apmeklēja SIA „Funditus” rīkoto semināru „2013.gada grozījumi Publisko iepirkumu likumā”.

Tā kā DVI darbs nav iedomājams bez sadarbības ar citām Eiropas Savienības datu aizsardzības uzraudzības institūcijām, svešvalodās sagatavotu tekstu analīzes un izstrādes, 2013.gadā divi DVI darbinieki papildināja savas vācu valodas zināšanas, apmeklējot Vācijas Ārlietu ministrijas un Gētes institūta programmas Europahetzwerk Deutsch ietvaros piedāvātos atbalsta vācu valodas kursus ierēdņiem, lai papildinātu savas vācu valodas zināšanas.

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA) 2012.gadā uzsāka pētījuma īstenošanu par mediācijas izmantošanu personas datu aizsardzības problēmjautājumu risināšanā, kā arī tās izmantošanu konstatēto personas datu aizsardzības pārkāpumu novēršanai. Šis jautājums ir aktuāls arī Latvijai, ņemot vērā izstrādāto Mediācijas likuma projektu. Šī pētījuma ietvaros DVI pārstāvis piedalījās diskusijās ar citu valstu ekspertiem par dažādiem praktiskiem personas datu aizsardzības uzraudzības jautājumiem, izvērtējot iespēju īstenot mediāciju arī praksē Latvijā. Lai padziļinātu DVI darbinieku zināšanas par mediāciju, 2012.gadā divi DVI darbinieki apmeklēja biedrības „Mediācija un ADR” organizēto apmācību „Mediācijas pamatkurss”.

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA) 2012.gadā uzsāka pētījuma īstenošanu par mediācijas izmantošanu personas

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

datu aizsardzības problēmjaudājumu risināšanā, kā arī tās izmantošanu konstatēto personas datu aizsardzības pārkāpumu novēršanai. Šis jautājums ir aktuāls arī Latvijai, ņemot vērā izstrādāto Mediācijas likuma projektu. Lai padziļinātu DVI darbinieku zināšanas par mediāciju, 2013.gadā viens DVI darbinieks apmeklēja biedrības „Mediācija un ADR” organizēto apmācību „Mediācijas pamatkurss”.

Veicot ikgadējo darbinieku darbības rezultātu novērtēšanu, DVI darbinieki norādīja, ka kapacitātes celšana, apmeklējot mācību seminārus, ir būtiska darbinieka izaugsmes kontekstā. 2014.gadā DVI plāno turpināt aizsākto praksi DVI iekšējo semināru organizēšanā. Taču ņemot vērā pašreizējās tendences darbinieku mainībā un atalgojumu sistēmā, darbinieku noturēšana un motivēšana būs viens no 2014.gada problēmjaudājumiem.

IV Komunikācija ar sabiedrību

2013.gadā DVI, sadarbībā ar Tieslietu ministrijas Administratīvā departamenta sabiedrisko attiecību speciālistiem, nodrošināja informācijas sniegšanu masu saziņas līdzekļiem. Sadarbība ar masu saziņas līdzekļiem DVI notiek regulāri, ne retāk kā trīs reizes nedēļā, ņemot vērā personas datu apstrādes un aizsardzības jautājuma aktualitāti un sarežģītību, ko ietekmē informācijas tehnoloģiju un interneta vides attīstība. 2013.gadā tika aktualizēti dažādi ar personas datu aizsardzību saistīti jautājumi, tai skaitā diskusija par personas datu aizsardzības reformu, kuru iniciējusi Eiropas Komisija.

4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Visbiežāk DVI viedokli par dažādiem praktiskiem personas datu apstrādes un aizsardzības jautājumiem lūdza TV3 raidījuma „BezTabu” žurnālisti, kā arī interneta informatīvie ziņu portāli, ar lūgumu skaidrot, kā konkrētam individam rīkoties dažādās ar personas datu apstrādi un aizsardzību saistītās situācijās. Kā arī tika sniegta informācija, kādi ir dažādu pārbažu rezultāti.

2013.gadā tika saņemti arī vairāku ārvalstu masu saziņas līdzekļu žurnālistu informācijas pieprasījumi par pārbaudes lietām, kuras izskatīja citu valstu personas datu aizsardzības uzraudzības institūcijas un kur pārkāpuma izdarīšanā bija iesaistīti Latvijas iedzīvotāji.

Pamatojoties uz masu saziņas līdzekļu sniegto informāciju, DVI 2013.gada ietvaros uzsāka vairākas administratīvā pārkāpuma lietas par iespējamajiem Fizisko personu datu aizsardzības pārkāpumiem.

Aktuālākā informācija par DVI īstenojamajām funkcijām un aktualitātēm personas datu aizsardzības jomā tiek publicēta DVI Interneta mājas lapā - www.dvi.gov.lv.

Sabiedrības informēšanai 2013.gadā tika organizēti 4 DVI semināri kā DVI maksas pakalpojumi, tika nodrošināta DVI darbinieku dalība vairākās informatīvajās sanāksmēs par personas datu apstrādes un aizsardzības jautājumiem - Latvijas tirgotāju asociācijas biedriem, pašvaldību pārstāvjiem (t.sk. bibliotekāriem, pedagogiem), kā arī DVI direktore piedalījās Tieslietu ministrijas organizētajā informatīvajā seminārā valsts pārvaldes darbiniekiem par personas datu apstrādes un aizsardzības jautājumiem.

DVI darbinieki katru darba dienu laika posmā no 14:00-16:00 sniedz konsultācijas pa tālruni, skaidrojot Fizisko personu datu aizsardzības likuma normas un informējot, kā risināt konkrētā indivīda problēmu, kas saistīta ar iespējamo personas datu aizsardzības pārkāpumu. Lielākoties konsultācijas ir nepieciešamas datu subjektiem par to FPDAL noteiktajām tiesībām

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

(kā rīkoties konkrētajā situācijā). Telefonkonsultācijas tiek sniegtas arī pārziņiem par personas datu apstrādes reģistrēšanu DVI. Vidēji mēnesī DVI 2013.gadā sniedza 225 telefonkonsultācijas (t.sk. trešo valstu pilsoņiem, kuri veic personas datu apstrādi Latvijā un pārziņiem, kuri nodod personas datus uz trešajām valstīm vai kuri vēlas īstenot savas datu subjekta tiesības).

Jau astoto gadu 28.janvārī tika atzīmēta Eiropas Datu aizsardzības diena. Kā katru gadu, šīs dienas ietvaros personas datu aizsardzības uzraudzības institūcijas īsteno aktivitātes, lai sekmētu iedzīvotāju informētību par tiesībām uz savu personas datu aizsardzību un aicinātu pievērst lielāku uzmanību gadījumiem, kad personas dati kādam tiek nodoti (izpausti). Kā jau pārskatā tika norādīts, DVI piedalījās Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā un Eiropas Parlamenta Informācijas centra organizētajā pasākumā par personas datu apstrādes un aizsardzības jautājumiem, kā arī par pašreizējo situāciju personas datu aizsardzības jomā Latvijā, aicinot iedzīvotājus aizsargāt savus datus un izvērtēt savu datu nodošanas nepieciešamību (piemēram, norādot uz riskiem interneta vidē).

Lai sniegtu ieskatu par 2013.gada ietvaros paveikto un par skatītajām lietām, DVI 2013.gada pārskata 4.2.nodaļā ir apkopojusi svarīgāko informāciju personas datu apstrādes reģistrācijas kontekstā, kā arī par aktuālākajām skatītajām personas datu aizsardzības lietām.

4.2. Personas datu apstrādes reģistrācija

FPDAL 21.panta trešā daļa nosaka gadījumus, kad pārziņiem personas datu apstrāde ir jāreģistrē DVI, t.i., ja:

- 1) personas datus paredzēts nodot uz valsti, kas nav Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalsts;
- 2) personas datus paredzēts apstrādāt saistībā ar finanšu pakalpojumu sniegšanu, tirgus vai sabiedriskā viedokļa pētījumiem, personāla atlasī vai personāla novērtēšanu kā komercdarbības veidu, izlozēm vai loterijām;
- 3) veic informācijas par personas veselību apstrādi;
- 4) personas datu apstrāde attiecas uz noziedzīgiem nodarījumiem, sodāmību krimināllietās un administratīvo pārkāpumu lietās.

Personas datu apstrādes reģistrācijas kārtība attiecas arī uz personas datu apstrādi, kas tiek veikta saskaņā ar FPDAL 7.panta 3., 4., 5. un 6.punktu, 11.pantu, 13.1.panta 2., 3. un 4.punktu un 28.pantu. Tādejādi, piemēram, valsts un pašvaldību institūcijām, kurām personas datu apstrāde nepieciešama likumā noteikto pienākumu veikšanai, personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir Likuma 7.panta 3.punkts.

Izvērtējot FPDAL normas un to piemērošanu praksē, t.sk., lai atvieglotu pārziņa darbību, tika izstrādāti grozījumi FPDAL,

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

kas stājās spēkā 2014.gada 7.martā. FPDAL grozījumi paredz, ka personas datu apstrādes reģistrācija ir jāveic tikai noteiktos gadījumos (sk. FPDAL 21.pantu).

DVI 2013.gadā ir reģistrējusi 532 personas datu apstrādes un izmaiņas personas datu apstrādē, kas ir vairāk, nekā bija plānots reģistrēt (plānots - 350). Saņemot pārziņa iesniegumu, DVI izskata sniegto informāciju, nepieciešamības gadījumā pieprasot papildu informāciju un veicot pirmsreģistrācijas pārbaudi.

Efektīvas personas datu aizsardzības uzraudzības nodrošināšanai, Datu valsts inspekcija, līdzīgi kā citas Eiropas Savienības dalībvalstis, veic pirmsreģistrācijas pārbaudes. Likuma 22.panta otrā daļa nosaka, ka Datu valsts inspekcija identificē to personas datu apstrādi, kur iespējami riski datu subjekta tiesībām un brīvībām. Šādai personas datu apstrādei nosaka pirmsreģistrācijas pārbaudi. Datu valsts inspekcija katru gadu personas datu apstrādes riska jomas nosaka izvērtējot ar personas datu apstrādi saistītos riskus, pārkāpumu skaitu noteiktās personas datu apstrādes jomās, kā arī ārvalstu pieredzi un sniegto informāciju par noteiktu jomu būtiskiem jautājumiem.

2013.gadā tika noteiktas šāda riska jomas:

- 1) sensitīvo personas datu apstrāde, kuras ietvaros tiek apstrādāta informācijas par personas veselību;
- 2) biometrijas datu apstrāde, ieskaitot videonovērošanu;
- 3) personas datu apstrāde, kuras ietvaros notiek personas datu nodošana ārpus Eiropas Savienības robežām uz trešajām valstīm (uzmanību pievēršot arī mākoņdatošanas tehnoloģiju izmantošanai).

Pieņemot lēmumu par personas datu apstrādes reģistrāciju DVI pārzinim izsniedz lēmumu par personas datu apstrādes reģistrāciju un veic ierakstu publiski pieejamā personas datu apstrādes reģistrā, kas pieejams DVI interneta mājas lapā: <http://www.dvi.gov.lv/lv/personas-datu-apstrades-un-specialistu-registracijas-kartiba/personas-datu-apstrades-registrs/>.

Saskaņā ar FPDAL 22.panta deviņto daļu par katru personas datu apstrādes reģistrāciju līdz attiecīgā iesnieguma iesniegšanai Datu valsts inspekcijā ir maksājama valsts nodeva Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un apmērā, kas saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 27.novembra noteikumu Nr.813 „Noteikumi par personas datu apstrādes reģistrācijas un Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteikto reģistrējamo izmaiņu reģistrācijas valsts nodevu” 2.punktu ir 20 vai 40 latu (28,46 vai 56,91 euro). Valsts un pašvaldību institūcijas valsts nodevu par apstrādes vai izmaiņu reģistrāciju nemaksā. Kopā 2013.gadā samaksātās valsts nodevas apmērs par personas datu apstrādes reģistrāciju un izmaiņu izdarīšanu personas datu apstrādē ir 15 351,20 Ls. Salīdzinājumam ar 2012.gadu, valsts nodevas apmērs ir palielinājies, 2012.gadā - 13 285,00 Ls.

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

Salīdzinot ar iepriekšējo atskaites periodu, visvairāk pirmsreģistrācijas pārbaūžu skaits tiek veikts saistībā ar sensitīvo personas datu apstrādi. Savukārt attiecībā uz videonovērošanu, kā arī iepriekšējā pārskata periodā tika veiktas pēcpārbaudes (20% no reģistrēto personas datu apstrāžu kopskaita), kuru ietvaros tika konstatēts, ka pārzinis nav novērsis nepilnības personas datu apstrādē (īpaši saistībā ar videonovērošanu konstatēti gadījumi, kad pārzinis nav nodrošinājis datu subjektu informēšanu, vai to nav nodrošinājis atbilstoši Likuma prasībām). Kā arī Inspekcija ir atkārtoti pieprasījusi pārziņiem precizēt zīmes par videonovērošanas veikšanu, lai tās atbilstu Likuma prasībām. Aktuāls ir arī jautājums par videonovērošanas ietvaros veiktās personas datu apstrādes glabāšanas termiņiem, kas tiek vērtēts katrā gadījumā atsevišķi. Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu ir palielinājies to pārziņu skaits, kuri pēc atkārtotas izvērtēšanas, samazina personas datu glabāšanas termiņu, kā arī daudz rūpīgāk izvērtē veikto vai plānoto personas datu apstrādi kopumā. Pirmsreģistrācijas pārbaūžu skaits, kas attiecas uz personas veselību pārskata periodā būtiski palielinājies.

Lai veicinātu videonovērošanas ietvaros veiktās personas datu apstrādes reģistrēšanu Inspekcijā, izstrādāts iesnieguma paraugs pārzinim personas datu apstrādei - Videonovērošana noziedzīgu nodarījumu novēršanas un īpašuma aizsardzības mērķim, kuru attiecīgi pārziņi izmanto, kā arī tiek izmantotas Inspekcijas izstrādātās rekomendācijas, lai rastu optimālāko risinājumu konkrētajai personas datu apstrādei.

Pārskata periodā palielinājies sarežģītu personas datu apstrādes jautājumu skaits, kuru izvērtēšanai tiek organizētas sanāksmes Datu valsts inspekcijā, sniedzot personas datu apstrādes pārzinim iespēju sniegt papildus informāciju par paredzamo personas datu apstrādi, kā arī rast risinājumu atbilstošākai personas datu aizsardzībai. Viens no problēmjautājumiem pēdējo gadu laikā ir konstatēt, kurš ir personas datu apstrādes pārzinis un kurš ir operators, ņemot vērā dažādu personas datu apstrādes gadījumu specifiku. Aktualizējies ir arī jautājums par kopīgo pārzini un attiecīgi atbildības sadalījumu.

Kā tika norādīts, vairākos gadījumos pārziņu iesniegtās informācijas atbilstība tika pārbaudīta, veicot pārbaudes personas datu apstrādes vietās. Pirmsreģistrācijas pārbaudes rezultātā tiek pieņemts lēmums par personas datu apstrādes reģistrēšanu vai neregistrēšanu Datu valsts inspekcijā, vai arī tiek pieprasīta papildus informācija no pārziņa, lai novērstu pārbaudes uz vietas ietvaros konstatētās Likuma nepilnības. Pārskata periodā, piemēram, vairākas atkārtotas pirmsreģistrācijas pārbaudes uz vietas tika veiktas pašvaldībās, kuras nesniedza sākotnēji visu informāciju par veikto personas datu apstrādi. Pirmsreģistrācijas pārbaūžu rezultātā nereti

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

pārziņi izvēlējās papildināt savu darbinieku zināšanas par Likuma prasībām, apmeklējot Datu valsts inspekcija organizētos maksas seminārus, kā arī analizējot DVI izstrādāto rekomendāciju ietvaros sniegto informāciju.

4.3. Personas datu aizsardzības speciālistu reģistrēšana

Globalizācijas procesu rezultātā ekonomiskajiem procesiem mūsdienās nav ģeogrāfisko robežu, kas ierobežo attiecīgu normatīvo aktu piemērošanu, tajā skaitā attiecībā uz personas datu aizsardzību, jo nav pieņemtu vispārēju starptautisku personas datu apstrādes un aizsardzības standartu, kas būtu visām valstīm saistoši. Tādēļ personas datu aizsardzības pašregulācijas pieeja var palīdzēt novērst šīs iespējamās neprecizitātes, lai kopēji piemērotu personas datu aizsardzības un privātuma prasības. Viens no šādiem pašregulācijas mehānismiem ir personas datu aizsardzības speciālists katrā konkrētajā uzņēmumā vai iestādē. Pirmais personas datu speciālista institūts tika ieviests Vācijā 1977. gadā attiecībā uz privāto sektoru kā papildu pašregulācijas mehānisms, kas palīdzētu atbildīgajiem par personas datu aizsardzību (t.i. pārziņiem) nodrošināt, ka viņu darbība atbilst likumdošanas izvirzītajām prasībām. Personas datu aizsardzības speciālisti ir vairākās ES dalībvalstīs un tiek uzskatīts, ka personas datu aizsardzības speciālists sekmē klientu un darbinieku uzticēšanos organizācijas/institūcijas veiktajai personas datu apstrādei, ka tā tiks nodrošināta atbilstoši likuma prasībām un personas datu aizsardzības labās prakses principiem.

Lai sekmētu personas datu aizsardzības nodrošināšanu, iestādes vai uzņēmuma vadītājs var norīkot konkrētu darbinieku atbildīgu par personas datu aizsardzību, var izmantot ārpalpojumu iespējas attiecībā gan uz personas datu apstrādi, gan aizsardzību, kā arī var iecelt personas datu aizsardzības speciālistu (datu aizsardzības speciālista kvalifikāciju piešķir DVI pēc tam, kad konkrētā persona ir nokārtojusi pārbaudījumu DVI; personas datu aizsardzības speciālists nav obligāta normatīvajos aktos noteikta prasība). Tomēr atbildīgs par veikto personas datu apstrādi ir katrs uzņēmuma vai iestādes vadītājs.

Personas datu aizsardzības speciālistus, kopš šī institūta ieviešanas Latvijā 2007.gadā, ir izvēlējušās gan publiskā sektora institūcijas, gan privātā sektora pārstāvji, un to galvenais uzdevums ir sniegt atbalstu un konsultēt iestādes vai uzņēmuma vadību personas datu apstrādes un aizsardzības jautājumos, tajā skaitā risinot problēmjautājumus šajā jomā. Lai kļūtu par personas datu aizsardzības speciālistu, konkrētajām indivīdam nepieciešama augstākā izglītība tiesību zinātnē vai informācijas tehnoloģiju jomā.

2013.gadā DVI, pamatojoties uz pārziņa iesniegumu, reģistrēja 42 personas datu aizsardzības speciālistus.

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

Salīdzinājumam ar 2012.gadu, pārziņi ir reģistrējuši par 12 personas datu aizsardzības speciālistiem vairāk, 2012.gadā –30. Pārziņi DVI piesaka personas datu aizsardzības speciālistus, kuri ir ieguvuši personas datu aizsardzības speciālista kvalifikāciju. Iesniegumu par speciālista reģistrāciju DVI ir pienākums izskatīt 15 dienu laikā no tā saņemšanas dienas. Personas datu aizsardzības speciālistu reģistrēšanu DVI veic bez maksas.

2013.gada 18.decembrī stājās spēkā grozījumi MK noteikumos Nr.80 „Personas datu aizsardzības speciālista apmācības kārtība”, kas paredz papildināt noteikumus Nr. 80, paredzot kārtību, kādā notiek atkārtota apliecību iegūšana jeb kvalifikācijas uzturēšana spēkā. Kā arī paredzēts, precizēt apgūstamo priekšmetu uzskaitījumu, lai varētu kārtot pārbaudījumu inspekcijā un iegūt personas datu aizsardzības speciālista kvalifikāciju, noteikt lektoriem, kuri veic speciālistu apmācību, vismaz piecu gadu pieredzi personas datu aizsardzības jomā.

4.4. Atzinumi un skaidrojumi

DVI 2013.gadā saņēma 362 rakstiskas sūdzības un, nodrošinot personas datu aizsardzības uzraudzību, veica 677 pārbaudes par iespējamu personas datu apstrādes neatbilstību FPDAL. Administratīvie sodi tika piemēroti 36 gadījumos – 14 brīdinājumi un 22 naudas sodi (kopumā par 20 910 LVL). Astoņi DVI amatpersonu lēmumi par administratīvā soda piemērošanu tika apstrīdēti DVI direktorei, savukārt tiesā tika pārsūdzēti četri DVI direktores lēmumi par administratīvā soda piemērošanu un viens lēmums par atteikumu atjaunot procesuālo termiņu.

Salīdzinoši ar iepriekšējo gadu nav mainījies to gadījumu skaits, kad sods tiek piemērots par informācijas nesniegšanu DVI, šādu pārkāpumu joprojām ir daudz. Lielākoties administratīvie sodi tika piemēroti par nelikumīgu personas datu apstrādi (tai skaitā tiek pārkāpts FPDAL 7.pants, 10.panta pirmā un otrā daļa), tomēr 2013.gadā, salīdzinot ar 2012.gadu, ir pieaudzis to gadījumu skaits, kad administratīvais sods tiek piemērots par informācijas nesniegšanu datu subjektam (tiek pārkāpts FPDAL 8., 9. vai 15.pants). Tas liecina, ka datu subjekti arvien vairāk ir informēti un izmanto savas likumā noteiktās tiesības, bet pārziņi, iespējams, nav pietiekami informēti par saviem pienākumiem attiecībā pret datu subjektiem.

Sūdzības galvenokārt tika iesniegtas par šādām personas datu apstrādes jomām:

- personas kā uzņēmuma darbinieka reģistrēšana Valsts ieņēmumu dienestā bez šīs personas piekrišanas būt par darbinieku;
- datu subjekta pieprasītās informācijas nesniegšana;
- personas datu publicēšana internetā un cita veida personas datu nodošana trešajām personām (izpaušana).

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

2013.gadā ir samazinājies to sūdzību skaits, kas ir saņemtas par parādu piedziņas procesā veikto personas datu apstrādi, piemēram, par parāda piedziņas lietas nodošanu parādu piedziņas uzņēmumam vai par personas datu ievietošanu kredītvēstures datubāzē. Minētais ir izskaidrojams ar to, ka 2012.gada nogalē stājās spēkā Parādu ārpustiesas atgūšanas likums, kurš reglamentē parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja darbību un nosaka prasības kreditoram un parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzējam attiecībā uz parāda atgūšanu un parādvēstures datubāzes izveidošanu.

2013.gadā ir palielinājies sūdzību skaits, kas ir saņemtas par personas kā uzņēmuma darbinieka reģistrēšanu Valsts ieņēmumu dienestā bez šīs personas piekrišanas. Šādas nelikumīgas personas datu apstrādes rezultātā tiek būtiski nelabvēlīgi ietekmētas datu subjekta sociālās garantijas, piemēram, datu subjektam tiek liegtas tiesības saņemt bezdarbnieka statusu un bezdarbnieka pabalstu, jo persona Valsts ieņēmumu dienestā ir reģistrēta kā nodarbinātais un šo informāciju ir tiesīgs labot tikai konkrētais uzņēmums, kurš lielākoties to labprātīgi nedara. Līdz ar to DVI, izmantojot Administratīvā procesa likumā noteikto aizvietotājizpildi piespiedu izpildes ietvaros uzliek pienākumu Valsts ieņēmumu dienestam minētos personas datus labot. Pārbaūžu rezultātā personas dati tiek laboti, tomēr tas aizņem samērā ilgu laiku un lielu DVI resursu patēriņu. Lai rastu efektīvāku šīs problēmas risināšanu, pēc iespējas novēršot tās cēloņus, DVI 2013.gadā iniciēja tikšanos ar procesā iesaistītajām personām – Valsts ieņēmumu dienestu, Valsts darba inspekciju un arī Tieslietu ministriju.

2013.gadā ir palielinājies sūdzību skaits saistībā ar personas datu apstrādi apsaimniekošanas jomā, piemēram, par rēķinu noformēšanu, par aptaujas lapās pieprasīto personas datu apjomu, apsaimniekotājam sniegto personas datu apjomu, par personas datiem, kas kļūst pieejami visiem daudzdzīvokļu mājas īpašniekiem, tai skaitā par parādiem par komunālajiem pakalpojumiem.

Salīdzinājumā ar 2012.gadu, 2013.gadā ir palicis nemainīgi liels to lietu skaits, ko DVI saņem gadījumos, kad persona savu personas datu vietā policijai nosauc citas personas datus. Tomēr mainījās regulējums, kas paredz atbildību par citas personas datu izmantošanu, proti, 2013.gada aprīlī stājās spēkā grozījumi Krimināllikumā, ar kuriem mainījās Krimināllikuma 281.panta redakcija, kas šobrīd paredz, ka par savas personas identitātes slēpšanu, ja tā izdarīta nolūkā izvairīties no kriminālatbildības vai administratīvās atbildības vai izdarīt noziedzīgu nodarījumu vai nolūkā palīdzēt citai personai izvairīties no kriminālatbildības vai administratīvās atbildības, tiek paredzēts sods ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu. Tādējādi DVI, saņemot lietu

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

un konstatējot minēto nolūku, izbeidz administratīvā pārkāpuma lietvedību un pārsūta lietas materiālus Valsts policijai kriminālprocesa uzsākšanai.

Personas datu apstrādes pārbaudes tiek veiktas arī pēc DVI iniciatīvas un, pamatojoties uz masu informācijas līdzekļu, citu iestāžu un iedzīvotāju sniegtās informācijas.

Piemēram, DVI veica pārbaudi par bankas rīcību, iegūstot un izmantojot pārmērīgu personas datu apjomu no potenciālajiem darbiniekiem. Pārbaudes rezultātā banka pārstrādāja anketas, kuras aizpilda potenciālie darbinieki, pārskatīja dažādus jautājumus saistībā ar personas datu glabāšanu un izmantošanu. DVI turpina pārbaudes par šo jautājumu arī citās kredītiestādēs.

Turpinot 2013.gadā pārbaudes par klientu lojalitātes kartēm, DVI konstatēja, ka bieži pārzinis nespēj pamatot anketās, kuras aizpilda lojalitātes kartes saņēmšanai, pieprasīto personas datu apjomu un to nepieciešamību tiesiska mērķa sasniegšanai. DVI minēto pārbaudi ietvaros sniedza pārziņiem norādes uz konstatētajiem trūkumiem, aicinot nodrošināt personas datu apstrādes atbilstību FPDAL.

Veicot Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma (turpmāk – ISPL) uzraudzību, DVI 2013. gadā veica 25 pārbaudes, tai skaitā piemēroja divus administratīvos sodus kopumā 1000 LVL apmērā par nelikumīgu komerciālu paziņojumu sūtīšanu. Kopumā 2013.gadā, salīdzinot ar 2012.gadu, ir palielinājies sūdzību skaits par nelikumīgu komerciālu paziņojumu sūtīšanu un komerciālu paziņojumu noformēšanu. Arī no komersantu puses ir palielinājusies interese par ISPL piemērošanu un komerciālu paziņojumu likumīgās nosūtīšanas nodrošināšanu.

ISPL un FPDAL ievērošanas uzraudzībā būtisks kavēklis ir tas, ka nemitīgi rodas jaunas un attīstās esošās tehnoloģijas un pakalpojumi, savukārt normatīvais regulējums un līdzšinējā pārbaudi prakse nespēj nodrošināt pietiekami efektīvu darbību jaunajos un mainīgajos apstākļos. DVI darbiniekiem ir jāspēj nemitīgi attīstīties un būt gataviem risināt jaunas un nepieredzētas situācijas. Kā arī daudzos gadījumos, kad darbība ir veikta elektroniskā vidē, piemēram, tiek sūtīts komerciāls paziņojums vai internetā publicēti personas dati, ir grūti identificēt par rīcību atbildīgo personu, ievērojot to, ka elektroniskā vidē pastāv iespēja rīkoties, slēpjot savu identitāti. Kā arī DVI darbu negatīvi ietekmē gan juridisku, gan fizisku personu rīcība, savlaicīgi nesniedzot vai vispār nesniedzot DVI pārbaudes ietvaros pieprasīto informāciju.

Ņemot vērā 2013.gadā veikto pārbaudi ietvaros gūto pieredzi un konsultācijās uzdotos jautājumus, 2014.gadā DVI plāno kā prioritātes personas datu aizsardzības uzraudzības jomā izvirzīt personas datu apstrādi darba tiesisko attiecību ietvaros, personas datu drošību un datu subjekta tiesības iegūt no pārziņa informāciju par datu subjekta personas datu apstrādi.

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

DVI 2013.gadā bija iesaistīta 23 lietās, kuras mutvārdu vai rakstveida procesā izskatīja tiesas. Lielākoties tiesa izskatīja pārsūdzētos DVI lēmumus par administratīvo sodu piemērošanu un citus DVI lēmumus, tai skaitā DVI lēmumu par pienākuma uzlikšanu pārtraukt personas datu apstrādi, DVI lēmumu par pārbaudes termiņa pagarināšanu, DVI atteikumu piešķirt personas datu aizsardzības speciālista statusu. 2013.gadā tiesa atcēla tikai vienu DVI lēmumu, jo tiesa uzskatīja, ka konkrētajā lietā nav pietiekami skaidrs, vai persona, kuru sauc pie atbildības ir pārzinis FPDAL izpratnē.

Vienā no lietām, kura tika izskatīta tiesā, DVI veica pārbaudi par gadījumu, kad tika apstrādāti datu subjektu grupas sensitīvie personas dati (informācija par veselību). Faktiskie apstākļi liecināja, ka uzņēmums, kurš saņēma iedzīvotāju grupas sūdzību (kurā tika ietverti sensitīvie dati) par uzņēmuma darbību, t.i., sūdzība tika iesniegta konkrētajam mērķim, izpauda kādai veselības iestādei šos sensitīvos datus un pieprasīja veselības iestādei sniegt vēl papildu informāciju par iedzīvotāju veselību. Uzņēmums pamatoja savu rīcību ar to, ka papildu informācija par veselību bija nepieciešama, lai aizstāvētu savas intereses un pārbaudītu iedzīvotāju sūdzības pamatotību. Pārbaudes ietvaros DVI konstatēja, ka uzņēmuma rīcība, izpaužot sensitīvos datus veselības iestādei, kā arī veselības iestādes rīcība, pēc pieprasījuma izsniedzot sensitīvos datus, bija neatbilstoša FPDAL – personas datu apstrāde tika veikta bez tiesiska pamata un mērķa. Tiesa pievienojās DVI argumentiem un norādīja, ka uzņēmumam nebija tiesības izpaust sensitīvos personas datus veselības iestādei. Tiesa norādīja, ka godprātīga un likumīga personas datu apstrāde nozīmē personas datu pārziņa pienākumu ievērot normatīvā regulējuma prasības un personas tiesības uz tās personas datu aizsardzību, kuras ir pamattiesības un to aizskārumam ir jābūt samērīgam ar personas datu pārziņa interešu aizskārumu.

Datu valsts inspekcijas 2013.gada publiskais pārskats

V DVI prioritātes 2014.gadam

- 1) Pirmsreģistrācijas pārbaūžu veikšana riska jomās:
 - Sensitīvie personas dati;
 - Personas datu nodošana uz trešajām valstīm;
 - Biometrijas datu apstrāde (t.sk. video novērošana).
- 2) Sadarbība ar citu ES dalībvalstu personas datu aizsardzības iestādēm, lai sekmētu personas datu aizsardzību interneta vidē.
- 3) Rekomendācijas - „Datu subjekta tiesības” izstrāde.